

**EURÓPAI IGAZSÁGÜGYI REFORM
PROJEKTCSOPORT JELENTÉS 2011-2012
(KIVONAT)**

ÖSSZEGZÉS ÉS JAVASLATOK

Az európai igazságügyi testületek között egyetértés alakult ki azokról az irányelvekről, amelyek szerint az igazságszolgáltatási reformot végre kell hajtani. Majdnem minden országban az igazságszolgáltatás térképét úgy szükséges újrarajzolni, hogy az igazságszolgáltatás kevesebb bíróságra koncentrálódjon, és az eljárások az egyszerűsítés céljával kerüljenek átalakításra, valamint a szigorúbb ügykezelési rendszer, és a digitalizálás megvalósításra kerüljön. Az ügyek számának csökkentése nem cél önmagában, de a komolytalan eseteket, és az időhúzó taktikákat szükséges kezelni, amellet, hogy fenn kell tartani minden más esetben az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét mindenki számára, jövedelemtől függetlenül. Felismertük az igazságszolgáltatási rendszer jobb finanszírozásának szükségességét is, amely a függetlenség garanciája, és az ítélezés hatékonyságát segíti elő. Végül, sok országban a bíróságok jobb szervezésére tett intézkedések és erőfeszítések már folyamatban vannak. Lényeges pont a hatáskörök újraosztása, hatékony ügyelosztás a bíróságok és bírák között, és a túlterheltség csökkentése. Meg kell jegyezni, hogy ezeket a reformokat alacsonyabb vagy legjobb esetben is a meglévő költségvetési keretből kell megvalósítani, amely a megvalósítást nehezíti. Az alapvető reformok időigényesek és a reform költsége megelőlegezi a belőle származó hasznot. Ennek ellenére ezeknek a reformoknak a megvalósítása a fejlődés legjobb útja. A rövid távú költségcsökkentések, mint pl. a fizetések csökkentése, nem szolgálja a szükséges reformokat, és az igazságszolgáltatás működését veszélyeztetheti. Az igazságügyi testületeknek meg kell próbálniuk meggyőzniük a kormányukat a hosszú távú reformok szükségességéről, annak ellenére, hogy ezek a reformok csak lassan vezetnek költségmegtakarításhoz, és ráadásul nehéz előre kiszámítani, ahogyan a költséghatékonysági elemzések gyakori hiánya is ezt mutatja.

A választás csak akkor lehetséges, ha a kezdő lépést megtettük, a Vilnusi Nyilatkozat szavaival: „Minden gazdasági intézkedésnek, még ha az ideiglenes is, ha hatással van az igazságszolgáltatásra, a jog demokratikus társadalomban betöltött alapvető szerepét kell támogatnia. Az igazságszolgáltatásnak biztosítania kell – még szigorú gazdasági körülmények között is – az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, az alapvető jogok hatékony védelmét, és a magas szakmai színvonalú, és ésszerű időn belül meghozott ítéletek meglétét.”

A Jelentésben tett igazságszolgáltatási reform javaslatok az alábbiak:

A bíróságok, ügyészségek és az igazgatás (át)szervezése, és ésszerűsítése:

- 1) A igazgatás és a bíróságok központosítását a magas színvonalú igazságszolgáltatás nyújtása és a rendelkezésre álló források hatékonyabb felhasználása igényének kell motiválnia.
- 2) Az igazságszolgáltatási szerveknek körültekintően kell mérlegelniük, hogy a bíróságok központosítása által elérhető-e nettó költségcsökkentés, és azt is figyelembe kell venni, hogy több évbe telhet, mire a kívánt megtakarítások ténylegesen elérhetőek lesznek.
- 3) A bíróságok központosítását össze kell kötni az ICT (infokommunikációs technikai) eszközök használata növelésével, annak érdekében, hogy a felek bíróság előtti személyes megjelenésének szükségessége csökkenthető legyen. Szintén az ICT eszközök használatával kellene elérni az eljárások átláthatóságának növelését.

Az ügyek számának csökkentése:

4) Minden ügyteher csökkentő és eljárási díj növelő intézkedésnek érintetlenül kell hagynia az Alapjogi Charta 6. cikkében biztosított, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés érvényesülését. A jelentéktelen ügyek visszaszorítására tett intézkedések hasznosak, annak biztosítása mellett, hogy ezek az intézkedések ne akadályozhassák meg a jelentőséggel bíró ügyek bíróságra jutását.

5) Amennyiben az eljárási díjak növelésre kerülnek, figyelembe kell venni a felek pénzügyi helyzetét, akár a díjak differenciálásában, akár jogi segítségnyújtás terén.

6) A fellebbezéssel való élés lehetőségét kívánatos, hogy az igazságszolgáltatás szabályozza, figyelembe véve az ügyek súlyát, és nem mechanikus jogszabályokat alkalmazni ezen a téren.

Az eljárások egyszerűsítése, az ügykezelés fejlesztése, új technológiák bevezetése:

7) Az eljárások egyszerűsítése, az ügykezelés fejlesztése, és az új technológiák bevezetése lehetőséget ad a bíróságok igazgatásának modernizálására, ezen belül az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés fejlesztésére, az igazságszolgáltatás minőségének javítására, valamint a hatékonyság növelésére. Minden igazságszolgáltatásnak innovatív programokat kell átültetnie ezen célok elérése érdekében.

8) Mivel ezekhez a fejlesztésekhez szükséges az eljárásjog modernizációja, a programok megvalósítása megköveteli a minden érintettel történő szoros együttműködést, különösen az igazságszolgáltatási szervek, jogászok, és az érintett jogalkotási területekért felelős kormányzati szervek között. A bírácoknak és ügyészeknek proaktívan kell foglalkozniuk az igazságszolgáltatásban az új eljárások és technológiák fejlesztésében és átültetésében.

Az igazságszolgáltatási rendszer finanszírozása:

A fizetések csökkentéséről:

9) A bírák díjazásának arányban kell maradnia a szakmai felelősségükkel és a közszolgálatban betöltött magas funkciójukkal.

10) A bírák és ügyészek díjazását alkotmányjogi garanciákkal kell védeni, a bírói függetlenség, és pártatlanság biztosítása érdekében. A díjazást érintő minden tárgyalásba és egyeztetésbe be kell vonni az igazságszolgáltatás szerveit.

A finanszírozási rendszer fejlesztésére:

11) Az igazságszolgáltatás finanszírozási rendszerének vissza kell tükröznie az ügyteher megfelelő kezeléséhez szükséges szükségleteket. Az ésszerű idő megtartása az igazságszolgáltatásban kizárólag így garantálható.

12) Miközben elismerjük, hogy a teljesítményen alapuló finanszírozás megköveteli a teljesítmény és az eljárások időtartamának mérését (munkateher mérés), az ilyen mérési rendszereknek egyszerűnek kell maradniuk, és az eredményeiket a igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítására figyelemmel kell felhasználni. Például a munkateher mérési normák nem alkalmazhatóak mechanikusan az egyedi ügyekre.

13) A hatalmi ágak szétválasztásának biztosítása és erősítése érdekében a költségvetés összeállításának eljárásába, költségvetési tárgyalásba az igazságügyi szerveket az eljárás minden szakaszában szorosan be kell vonni, és az igazságügyi szerveknek önálló és teljes

felelősséget kell biztosítani a bíróságok költségvetési menedzsmentje felett, a nekik jutatott költségvetési keret felett.

Bírósági igazgatás, és a bíróságok és ügyészségek munkaterhének optimalizálása:

14) A bíróságokon belüli feladatmegosztás, amely segíti a bírákat, hogy az ítélkező tevékenységük lényegét kitevő feladatokra összpontosítsanak, önmagában is fontos, függetlenül attól, hogy a költségcsökkentés is elérhető ezen az úton. A hatékonyság érdekében a bírának minden szükséges támogatást meg kell kapniuk. Meg kell bízniuk a munkatársaikban, beosztottaikban, és ez magas szakmai színvonalú munkatársak meglétét követeli meg.

15) Az átláthatóság mechanizmusának fenntartása mellett, az ügyek bíróságok és bírák közötti eloszlását rugalmasabbá kellene tenni, a bírák munkaképességeinek jobb kihasználása érdekében.

16) A túlterheltség csökkentése kívánatos, de körültekintően kell egyensúlyba hozni megnövekedett igénnyel az ügyteherről és az eljárások időtartamáról való pontos, megfelelő tájékoztatásra.

Az eljárási reformról:

17) Alapvetően fontos, hogy az igazságszolgáltatás, az igazságügyi tanácsok, különösen bírók és ügyészek a reformtervek kifejlesztésének és megvalósításának minden szakaszában bevonásra kerüljenek. Ez az igazságszolgáltatás függetlenségét biztosítja, hogy a reformok hatékonyak legyenek és a bizalmat képviseljék.

18) Az igazságszolgáltatásnak az igazságügyi tanácsok vezetése alatt – ahol ezek léteznek – érzékeny javaslatokat kellene kifejlesztenie a reformok hatékonysága érdekében. A reformok célkitűzéseinek az igazságszolgáltatás általános kiválósága fejlesztésének kell lennie. Az igazgatás hatékonysága fejleszti az időszerűséget, és a szolgáltatás minőségét.

19) Ajánlott, hogy ezek a reformjavaslatokra a jelen jelentésben kiemelt általános irányelvek befolyással legyenek. Különösen az eljárások egyszerűsítésének, a szigorúbb ügykezelésnek, valamint a digitalizációnak a kombinációja nyújt perspektívát az igazságszolgáltatás kiválóságának megvalósítására.

*

* *